

DOMÁCNOSTI SI V BUDÚCOM ROKU PRIPLATIA ZA PLYN MENEJ, AKO SA ČAKALO

Dotovanie cien plynu od budúceho roka zrejme skončí. Dôvodom je potreba ozdravovať verejné financie. Vďaka poklesu burzových cien si domácnosti priplatia podstatne menej, ako by bez dotácií platili v tomto roku.

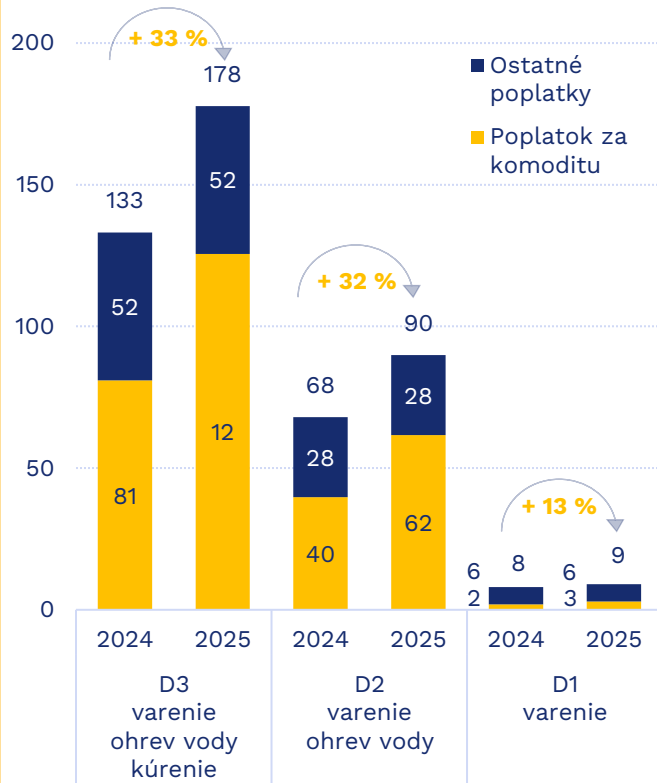
- Ak by štát ceny plynu nedotoval, domácnosti by v roku 2024 platili približne dvojnásobné ceny a v roku 2023 dokonca 2,5-násobné ceny oproti súčasnosti. Dôvodom je prudký rast ceny plynu na svetových burzách, ktorá napríklad vlani vyskočila na 93,47 eur za megawatthodinu (MWh).
- Ceny plynu držia na uzde kompenzačné schémy schválené na konci roka 2022. Tie v rokoch 2022-24 vychádzajú zo zafixovanej ceny 21,46 eur/MWh, ktorá bola určená pôvodne len pre rok 2022 na základe burzových cien pred inflačnej krízy.
- Určujúcim faktorom pre stanovenie koncovej ceny plynu pre domácnosti je priemer burzových cien za predošlé obdobie. Ten vychádza pre rok 2025 na 37,33 eur/MWh. Ak vláda skončí dotovanie cien, mesačné účty plynu pre domácnosti by preto mali v budúcom roku stúpnuť. Pokiaľ sa distribučné poplatky nebudú výrazne meniť, bude nárast podľa orientačných prepočtov ISA o 32 % pri tarife D2 (varenie, ohrev vody), o 33 % pri tarife D3 (varenie, ohrev vody, kúrenie) a o 13 % pri najnižšej tarife D1 (varenie) - Graf 1.

NEZAMESTNANOSŤ MLADÝCH STAGNUJE, ROZDIEL MEDZI POHLAVIAMI NARASTÁ

Podiel mladých vo veku 15 až 29 rokov, ktorí sa nevytvárať a zároveň nepracujú (NEET), bol v prvom kvartáli 2024 na Slovensku 11,3 %. Na podobnej úrovni sa drží už šiesty kvartál za sebou.

- Rozdiel je však medzi pohlaviami. Kým NEET dlhodobo klesá u mladých mužov, u mladých žien ide od prvého kvartálu 2023 mierne hore. Predtým sústavne klesal (Graf 2).
- S výnimkou Belgicka, Estónska, Fínska a Švédska dosahujú mladí muži nižšiu nezamestnanosť ako mladé ženy. Na Slovensku sa od prvého kvartálu 2021 tento rozdiel stieral zo 7,1 percentuálneho bodu na 1,7 v prvom kvartáli 2023. Odvtedy opäť narástol na súčasných 3,9 percentuálnych bodov.
- Slovensko je v ukazovateli NEET mierne nad priemerom Európskej únie (11,3 % vs. 11,0 %), z okolitých krajín sme na tom najhoršie. Česko má NEET 8,1 %, Rakúsko 8,5 %, Poľsko 9,0 % a Maďarsko 11,2 %. Najvyššiu hodnotu v EÚ dosahuje Rumunsko (19,5 %), najlepšiu Holandsko (5,0 %) - Graf 3.
- Jeden z najväčších rozdielov medzi pohlaviami v EÚ má Česko, kde NEET mladých mužov je 2,8 % a mladých žien 13,3 %.

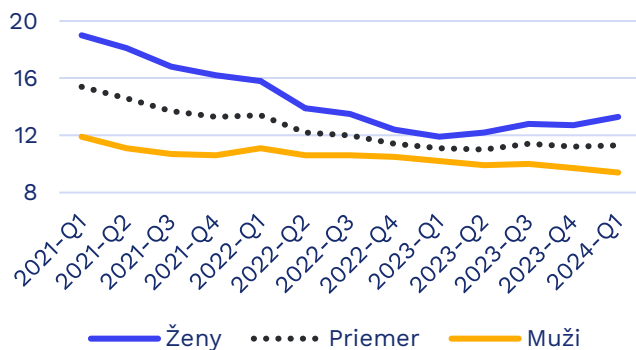
Graf 1: Orientačné porovnanie mesačných účtov domácností za plyn podľa taríf (v € s DPH)

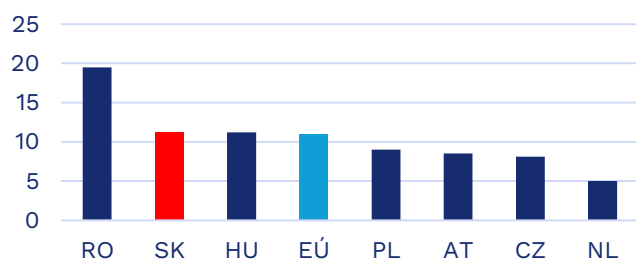
Poznámky: Sumy vyrátané pre ročné spotreby plynu (v MWh): D1 (0,61); D2 (14,00); D3 (29,00). Údaje za rok 2025 sú orientačné.

Zdroj: ÚRSO, EEX, vlastné prepočty ISA

Graf 2: Podiel mladých na Slovensku, ktorí sa nevytvárať ani nepracujú (v %)

Graf 3: Porovnanie NEET vo vybraných krajinách EÚ (v %)

Zdroj: Eurostat

POČET PRÍJEMCOV DOČASNEJ OCHRANY Z UKRAJINY U NÁS STÚPOL TAKMER O PÄTINU

K aprílu 2024 na Slovensku medziročne stúpol počet príjemcov dočasnej ochrany z Ukrajiny o 19 % na takmer 119-tisíc, čo je necelých 22 príjemcov na tisíc obyvateľov.

- V štátoch V4 je najviac príjemcov v prepočte na obyvateľa v Česku. Ich počet tu stúpol o 4 % na takmer 345-tisíc, čo je necelých 32 na tisíc obyvateľov.
- V absolútnom počte je najviac príjemcov v Poľsku, vyše 949-tisíc, čo je necelých 26 na tisíc obyvateľov. Medziročne tu počet ako v jedinej krajine V4 klesol o 4 %. V Maďarsku žije 35-tisíc príjemcov, čo je menej ako 4 na tisíc obyvateľov a najmenej vo V4. Jedným z dôvodov je jazyková bariéra.
- Slovensko spolu s Českom, Poľskom a krajinami Pobaltia majú aj vyše 2 roky od invázie najvyšší počet príjemcov dočasnej ochrany na obyvateľa. Medzi krajiny s vysokým počtom patria aj Cyprus (22) a Írsko (20), napriek ich odľahlej polohe (Graf 3).
- Dočasná ochrana sa poskytuje vysídleným osobám z Ukrajiny na základe rozhodnutia Rady EÚ č. 2022/382 zo 4. marca 2022 v dôsledku ruskej invázie. Okrem príjemcov dočasnej ochrany môžu na území štátov EÚ žiť aj iné osoby pôvodom z Ukrajiny.

NA JEDNÉHO UČITEĽA PRIPADÁ V ŠTÁTNEJ ŠKÔLKE PŘIBLIŽNE DESAŤ DETÍ

V štátnych materských školách vlani pripadalo najviac detí na učiteľa v Žilinskom (10,5) a najmenej v Košickom kraji (9,5). V súkromných škôlkach to bolo najviac v Prešovskom (9,4) a najmenej v Bratislavskom a Košickom kraji (7,0) - Graf 4.

- Počet materských škôl na Slovensku sa za poslednú dekádu zvýšil o 258 na 3 155, čiže takmer o 9 %. Najvyšší rast bol v Bratislavskom kraji (+43 %), kde pribudli najmä súkromné škôlky. Kým na celom Slovensku tvoria súkromné zariadenia 8 % z celkového počtu, v Bratislavskom kraji je to až 30 %.
- Od roku 2014 sa podiel detí navštevujúcich súkromné škôlky zdvojnásobil. Najvyšší je v Bratislavskom kraji (14 %), kde je tiež najvyšší podiel zamietnutých žiadostí o prijatie detí do štátnych zariadení. Kým celoštátny podiel zamietnutých žiadostí bol vlani 22 %, v Bratislavskom kraji to bolo 45 %, v okrese Bratislava III. dokonca 67 %. Číslo môže v Bratislave zdvíhať snaha rodičov získať miesto v škôlke, kvôli čomu podávajú pre jedno dieťa väčšie množstvo prihlášok v okolí.
- Počet detí v štátnych škôlkach pripadajúci na jedného učiteľa sa za poslednú dekádu znížil z 10,4 na 10,1. V prípade súkromných škôlok sa tento počet znížil z 8,1 na 7,7 škôlkara.

Graf 3: Počet príjemcov dočasnej ochrany z UA na tisíc obyvateľov v 04/2024

